

Sygn. akt II Ca 21/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach - Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Rafał Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 9 marca 2016 r. w Kielcach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko Ł. T.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej od wyroku Sądu Rejonowego w Pińczowie z dnia 29 października 2015 r., sygn. akt I C 176/15

oddala apelację i zasądza od (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W. na rzecz Ł. T. kwotę 152 (sto pięćdziesiąt dwa) złote tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

ZARZĄDZENIE

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)

Sygn. akt II Ca 21/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 października 2015 r. Sąd Rejonowy w Pińczowie oddalił powództwo (...) sp. z o.o. w W. przeciwko Ł. T. o zapłatę kwoty 1270,77 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu.

Strona powodowa wniosła apelację od powyższego wyroku. Zaskarżyła orzeczenie Sądu Rejonowego w całości. Zarzuciła:

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 118 k.c. poprzez jego niezastosowanie w zakresie przewidującym ogólny termin przedawnienia roszczeń do ustalonego w sprawie stanu faktycznego i przyjęcie, że roszczenie o opłaty za studia wyższe przedawnia się z upływem lat trzech (art. 118 k.c. i art. 160 a ust. 7 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym - tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zmianami), podczas gdy do przedawnienia

roszczenia o opłatę za studia, w okresie przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r., poz. 1198), ze zmianami) miał zastosowanie dziesięcioletni termin przewidziany w art. 118 k.c.;

- obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 61 § 2 k.c. w zw. z art. 77 § 2 k.c. poprzez ich niezastosowanie do ustalonego stanu faktycznego i wywiedzenie, że oświadczenie woli studenta o rozwiązaniu umowy z kontrahentem może polegać na wykonaniu czynności faktycznej w postaci „przerwania studiów celem wyjechania na rok czasu poza granice kraju”, podczas gdy w przypadku zawarcia umowy w formie pisemnej jej rozwiązanie za zgodą obu stron, a także odstąpienie lub wypowiedzenie przez jedną ze stron powinno być stwierdzone pismem, a forma pisemna dla wypowiedzenia jest zastrzeżona jedynie dla celów dowodowych, lecz nie znaczy to, iż do rozwiązania stosunku prawnego może dojść przez czynności faktyczne.

Wskazując na powyższe zarzuty, strona powodowa wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa, a także domagała się zasądzenia od pozwanego na rzecz strony powodowej kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację, pozwany domagał się oddalenia apelacji i zasądzenia od strony powodowej na rzecz Ł. T. kosztów procesu za instancję odwoławczą, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny ustalony w sprawie przez Sąd pierwszej instancji nie był sporny między stronami.

Stanowiącą źródło roszczenia umowa o studiowanie została zawarta w dniu 9 czerwca 2002 r. (k. 22), a zatem pod rządami ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz. U. nr 65, poz. 385, ze zmianami). W ustawie tej brak było jakiegokolwiek odrębnej regulacji umowy o świadczenie usług edukacyjnych czy umowy o warunkach odpłatności za studia niestacjonarne, w szczególności ustawa nie zawierała odpowiednika art. 160 ust. 3 obowiązującej od dnia 1 września 2005 r., czyli niemającej zastosowania w rozpoznawanej sprawie, ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 572, ze zmianami). Do przedmiotowej umowy miały więc odpowiednie zastosowanie przepisy art. 751 pkt 2 k.c. w zw. z art. 750 k.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażane jest stanowisko, że granicę stosowania art. 750 k.c. stanowi określony stopień intensywności uregulowania danego stosunku prawnego w przepisach odrębnych, wystarczający do zidentyfikowania co najmniej elementów przedmiotowo istotnych tego stosunku (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2007 r., IV CSK 267/06, OSNC-ZD 2008, nr 1, poz. 14; uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2009 r., III CZP 20/09, OSNC 2010, nr 1, poz. 12 i z dnia 22 listopada 2007 r., III CZP 109/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 128). Przepis art. 751 pkt 2 k.c. obejmuje wszelkie roszczenia z tytułu nauki, jeżeli przysługują osobom trudniącym się zawodowo takimi czynnościami albo osobom utrzymującym zakłady na ten cel przeznaczone. Wprawdzie uczelnia nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu kodeksu cywilnego i nie prowadzi działalności gospodarczej, ale w przepisie art. 751 pkt 2 k.c., chodzi o podmioty trudniące się „zawodowo” wykonywaniem wymienionych tam czynności; zastosowanie tego przepisu nie jest więc uwarunkowane posiadaniem statusu przedsiębiorcy, lecz zajmowaniem się wskazanymi czynnościami w sposób profesjonalny, fachowy, nie zaś okazjonalny czy incydentalny. W niniejszej sprawie data płatności czesnego, ustalana przez rektora uczelni, przypadająca na piąty dzień miesiąca (k. 22v), najpóźniej wymagalna kwota czesnego – 190 zł była płatna do dnia 5 marca 2005 r. (k. 38), zatem należności te – stosownie do art. 751 pkt 2 k.c. – przedawniły się najpóźniej w dniu 5 marca 2007 r., natomiast pozew został wniesiony do Sądu w dniu 24 listopada 2014 r. Ł. T. mógł więc skutecznie uchylić się od zaspokojenia roszczenia dochodzonego pozwem, podnosząc zarzut przedawnienia – co też uczynił.

Przywołana przez skarżącego argumentacja, odwołująca się do stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 października 2015 r. w sprawie III CZP 67/15 (LEX nr 1814298), iż do przedawnienia roszczenia o opłatę za studia określoną w umowie zawartej na podstawie art. 160 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o

szkolnictwie wyższym w brzmieniu obowiązującym w dniu 1 października 2009 r. (Dz. U. z 2005 r., nr 164, poz. 1365), w okresie przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2014, poz. 1198), miał zastosowanie dziesięcioletni termin przewidziany w art. 118 k.c., nie może odnosić się do stanu faktycznego w niniejszej sprawie. Jak wcześniej podniesiono, umowa o studiowanie z Ł. T. została zawarta jeszcze przed dniem 1 września 2005 r., czyli przed datą wejścia w życie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 572, ze zmianami), na tle której została wydana wymieniona wcześniej uchwała Sądu Najwyższego. Tym samym umowa ta nie miała charakteru nazwanego, gdyż taki rodzaj umowy wprowadziła dopiero ustawa z dnia 27 lipca 2005 r.

Skoro w stanie faktycznym sprawy miał zastosowanie przepis art. 750 k.c. i art. 751 pkt 2 k.c., przewidujący dwuletni termin przedawnienia roszczenia objętego postępowaniem, a nie wskazany przez Sąd Rejonowy przepis art. 160 a ust. 7 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 572 ze zmianami), ani też art. 118 k.c., to analiza zarzutów dotyczących naruszenia tego przepisu jest bezprzedmiotowa. Dodatkowo wypada jednak zauważyć, iż dochodzone przez powoda roszczenie nie ma charakteru okresowego, ani nie jest związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Opłata za studia (czesne) nie jest świadczeniem okresowym w rozumieniu art. 118 in medio k.c. Świadczenie okresowe charakteryzuje się tym, że jego przedmiotem są pieniądze lub rzeczy oznaczone co do gatunku; jest ono realizowane przez zobowiązanego systematycznie, w periodycznych odstępach czasu w ramach jednego i tego samego stosunku prawnego o charakterze ciągłym; świadczenia te nie składają się na pewną z góry określoną całość. Do roszczeń o świadczenia okresowe należą przykładowo roszczenia o zapłatę alimentów, świadczeń rentowych, z tytułu umowy najmu, dzierżawy, leasingu, o odsetki. Czesne jest natomiast świadczeniem pieniężnym o oznaczonej z góry przez właściwy organ uczelni (w niniejszej sprawie rektora) wysokości, które stosownie do umowy między uczelnią wyższą a studentem może być uiszczane jednorazowo lub w uzgodnionych między stronami częściach. Rozłożenie tego rodzaju świadczenia pieniężnego na raty nie czyni go jednak świadczeniem okresowym (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 2 października 1998 r., III CKN 578/98, LEX nr 1214910 i z dnia 6 kwietnia 2005 r., III CK 656/04, Biuletyn Sądu Najwyższego 2005, nr 10, poz. 12).

Kodeks cywilny nie zawiera definicji działalności gospodarczej, chociaż wielokrotnie posługuje się tym pojęciem (por. art. 22¹ k.c., art. 43¹ k.c., art. 118 k.c., art. 355 § 2 k.c., art. 449¹ § 1 k.c.). Definicję działalności gospodarczej zawiera natomiast art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 584, ze zmianami), zgodnie z którym jest nią zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Prowadzenie przez uczelnię wyższą działalności dydaktycznej nie stanowi więc działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów tej ustawy, a umowa z dnia 9 czerwca 2002 r., będąca źródłem żądania strony powodowej, dotyczy chesnego, zatem wynagrodzenia przysługującego z tytułu prowadzonej przez uczelnię działalności dydaktycznej. Skoro nie jest to działalność gospodarcza, to zgłoszone roszczenie nie może być uznane za związane z działalnością gospodarczą w rozumieniu art. 118 in fine k.c.

Skarżący ma wprawdzie rację, że do rozwiązania umowy łączącej uczelnię i studenta nie mogło dojść poprzez czynności faktyczne, jednak kwestia ta nie ma ostatecznie znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy – wobec skutecznie podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia roszczenia.

Z powyższych względów zaskarżone orzeczenie - mimo zastosowania nieprawidłowego przepisu w zakresie terminu przedawnienia roszczenia - odpowiada prawu, co skutkowało oddaleniem apelacji przez Sąd Okręgowy na podstawie art. 505¹² § 3 k.p.c.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego zostało wydane na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na koszty te złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 135 zł, wynikające z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804) w związku z § 6 pkt 2 i § 12 ust. 1 pkt 1 (75 % stawki minimalnej, bowiem w pierwszej instancji nie prowadził sprawy ten sam radca prawny) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych

oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 490, ze zmianami) oraz 17 zł tytułem opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa (art. 1 ust. 1 pkt 2 oraz część IV załącznika ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej – tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 783, ze zmianami).